

Ese odata in septemana:
Duminec'a.

Pretiu de prenumeratiune:

pre anu intregu 6 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
„ patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu 9 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericesca, scolastica literaria si economica.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopésca.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiu publicatiuniloru se se anticipe.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

PARTE OFICIALA.

Nr. 961.
prot. 55. Plen.

Avisu

Catra pl. tit. cetitori respective abonenti di fóiei oficiale „Lumin'a.“

Sinodulu nostru eparchialu din anulu acest'a prin conclusulu din 22. Aprile a. c. Nr. prot. 67. din motive grave materiali — a dispusu sistarea edarei ulterioére a acestei organe oficiale, asia ca prenumeratiunile ulterioeri incependu dela 1 Iulie vechiu a. c. adeca pe semestrulu alu II-le se incete. — Aducendu-se la cunoscintia acésta dispusetiune sinodale, pl. tit. abonenti ai acestei fóie, cu acést'a sunt poftiti si provocati: ca incátu nucumva voru fi in restantia cu pretiurile abonaminteloru atátu din anulu trecutú cátu si de pe semestrulu I. Ianuariu — Iuniu a. c. se grabésca cátu mai curendu si celu multu pana la *fineu lui Augustu* u. c. a depura respective a tramite aicia la adres'a Consistoriului diecesanu sumele restante.

Aradu, in 12/24 Iuniu 1875.

Secretariatulu consistoriului romanu gr. or. aradanu.

Ioanu Moldovanu,

secretariu consistoriu.

PARTE NEOFICIALA.

Biseric'a romana ortodoxa si biseric'a romana papala.

(Fine*)

Cu inceputulu veaculu XIX starea bisericei ortodoxe romane deveni incátva mai suporabila. La staruintiele episcopulu ortodoxu Gerasimu Adamoviciu, diet'a ardeléna dela 1791 in art. de lege 60. a enuciatu esertitiulu liberu alu religiei si pentru romanii ortodocsi, cari mai nainte erau numai tolerati. Acest'a este primul pasu spre o viétia nóua bisericesca; este primul pasu de indreptarea mai spre bine a sortii miserabile, in carea jacea bietulu poporu de relegea ortodoxa.

Episcopulu Vasiliu Mog'a, rmanu de nascere, a sciutu continua oper'a suscepta de antecesorele seu Adamoviciu. Densulu n'a pierdutu nacar unu momentu nefolositu intru regenerarea si lumnarea poporulu. Si déca sub archipastoriea lui aflamu csuri si intemplari prejuditióse ortodocsiei, caus'a este nstructiunea imperatésca data lui cu ocaziunea intaririi de episcopu, prin carea densulu a fostu marginitu in activitatea sa mai multu ca ori-care dintre antecesorii sei. Óaci in adeveru episcopulu

Mog'a a fostu unu pastoriu care „si-a pusu sufletulu seu pentru oile sale.“

Mai norocosu intre archiereii, cari au guvernatu biseric'a ortodoxa din Ardélú, a fostu nemuritoriulu archiepiscopu si metropolitu Andrei Siaguna. Acestu geniu mare si regeneratoriulu alu bisericei nóstre, ajutatulu de zelulu seu neobositu si de impregiarile favoritióre, despropandu vechi'a metropolia romana ortodoxa a Transilvaniei, restaura sinodalitatea si autonomi'a bisericei ortodoxe, garantata prin „Statutulu Organicu.“

Dar ce se vedi? Cu cátu biseric'a ortodoxa romana e consolidá si propasiá in desvoltatiune, cu atátu inimicii ei se incordau mai tare pentru a-i impedeá cursulu si desvoltatiunea.

Incetandu sistem'a de feru a propagandeloru papale din secolulu XVIII. prelatii bisericei unite din secolulu nostru, pentru a binemeritá de biseric'a papala, luara o nóua sistema de propaganda nu mai pucinu neonestá si compromisióne pentru biseric'a unita. — Secolulu XIX.

este secolulu in care luptele se decídu cu sabi'a cuventulu, nu cu sabi'a de metálu. O astfelu de lupta pare a fi intentatu asupra bisericei ortodoxe romane si ierarchi'a bisericei unite, candu a parasitu terenulu de mai nainte si a pasitu pe terenulu de lupta a totu felulu de scrieri polemice, cari vor vesti peste veacuri spiritulu distrugetoriu si netolerantu ce a predominitu in biseric'a romaniloru uniti cu Papa! — Avemu la mana dóue scrieri de acést'a natura, cari vorbescu luminatu pentru asertiunile nóstre si déca noi am tacea. Spiritulu ce respira aceste scrieri, indreptate cu o furia turbata contra bisericei romane ortodoxe, ni revólta sufletulu, nu numai nóue, ci la totu omulu de bine si cu simtiuri crestinesci.

Un'a dintre ametintele dóue scrieri este: „Scurta istoria a credintiei romaniloru“ edata la 1845 de fostulu episcopu unitu in Oradea-mare, Iosifu Pap Selagianu (Szilágyi) pre atunci canonicu. Autorele desvólta privirile sale in acést'a carte polemica din dóue respecte, din respectulu dogmaticu si istoricu; cestu din urma taie in cadrulu studiulu nostru si pucinu ne vom ocupá de elu. Aci autorele, provóca cu mare patosu la originea romaniloru, si pe cont'a origini loru voiesce elu se-ii inhame cu absolutismulu bisericei papale si se-ii scótia din confederatiunea bisericiloru ortodoxe de oriente. „Romanii — dice densulu — totudeun'a s'au tienutu de isvorulu seu de Roma.“¹⁾ Da! s'au tienutu Romanii de Rom'a si in celea eclesiastice, in sa numai pre cátu timpu Rom'a éra ortodoxa, pre cátu timpu Rom'a marturisiá in genuitate doctrin'a evangheliei predicata in Itali'a de S. Paulu, marele apostolu alu gintiloru. Dar in momentulu ce Rom'a s'a abatu dela unitatea bisericesca, formandu-si o nóua credintia, straina doctrinei apostolesci, romanii nu mai voira

*) Vedi „Lum.“ Nrii. 12. 13. si 16.

1) Scurta ist. pag. 61.

a stă în comunicațiune cu Roma. Ei au ținut și ținut tare pona și astăzi la invetiatur'a ce părinții lor o primă din rostul divinului Pavelu, ori o supseră deodată cu laptele dela mamelor lor în Itali'a; căci, după limba, ea li este cea mai scumpă ereditate din patri'a lor străbună.

Autorele comparându apoi starea romanilor neuniți (ortodocși) din timpulul său, cu starea celor uniți (papali), dice că episcopii romani ortodocși, deși ar avea rîvnă și iubire către neamul lor, totuși: „nu multu i pôte folosi, neavendu puterea și mijloacurile acelea folositoare, care numai prin s. unire se potu dobândi.“²⁾ Căci sunt puterea și mijloacurile acelea folositoare, elu le spune mai înainte: „mil'a s'eu usiorarea de care se bucura unitii din deosebit'a îndurare a apostolicescului Craiu alu Ungariei.“³⁾ Pentru-că „neuniții sunt îngreunati cu multe dari precum: la Metropolitu, Episcopu, Protopopu, dascalu, sfetu, neavendu nici o mila dela nimenea.“

Déca, după marturisirea acestui scriptoriu, principiile bisericeii unite consistu în a cersî mil'a străinilor, atunci noi trebuie să compatimim pre acea parte a poporului romanu, carea și-a propriatu astfelu de principii ruginose pentru întregu neamul românesc, și să susținem dis'a Ilustrului barbatu I. P. Ilarianu: „O națiune, carea aștepta tôte din ceru și dela străini, o națiune carea nu se ajută ea pre sine, nici Ddieu n'o ajută!“

Nu cu mai multa crutiare tractéza pre romanii ortodocși, metropolitulu unitu Alesandru Sterca Siulutiu, precum vedem, de locu la denumirea sa de metropolitu (1850). Acestu prelatu unitu, deși romanii ortodocși pre timpulul său, aveu episcopulu și ierarhi'a lor, totuși elu adreséza o enciclica generală către întreg'a națiune română, ca și când națiunea română tóta ar fi fostu unită cu Papa; ⁴⁾ și spunendu că prin denumirea sa de metropolitu, „Imperatulul onoreza națiunea română în fati'a a tóta lumea (!) dorește înflorirea ei, latirea și înflorirea s. uniri, apeléza la națiune și cleru să urmedie voiei imperatului“. Prin actulu acest'a metropolitulu Siulutiu nu numai dă o lovitură ierarhiei române ortodoxe, ignorându de totu, ci espresu provóca pre totii romanii ortodocși la unire cu Rom'a, sub cuventu, că așa este vointi'a imperatului! Intențiunile și scopurile sale proselitistice se pricepu mai bine din „Catechisulu“ celu edede la 1857, în care, după ce pre neuniți îi condamnă la baritonulu din Homeru, svatuiesce pre fideliu săi ca „de invetiaturile și amesteculu cu cei neuniți tare se feréscă.“ („Catechis. de Siulutiu pag. 48.) În adevéru nu scim ce dice, cându unu barbatu luminatu, precum érá Siulutiu, se uita întru atâta de sine și pusețiunea sa. Moral'a creștina consistă chiar în a propagá amórea și concordia între creștini și frații de unu sange, nu ur'a și desbinarea.

Din celea espuse, foră a mai face vr'unu comentariu să pôte cunósce limpede atitudinea ierarhiei unite față de biseric'a noastră română ortodoxă. Cu tôte acestea peste trecutulu durerosu s'ar cădea să tragem velulu uitării, și să ne îngrijim de prezentele și viitoriulu poporului. Problem'a bisericeii a fostu și este perfecționarea omului, nobilitarea inimii lui și îndemnarea spre a practică totu ce este bunu nobilu și frumosu. Acest'a este o problema sântă pentru ambele biserice românești, cu acea deosebire, că în resolvirea ei biseric'a ortodoxă română este avisată la propriile sale puteri, la spriginulu și concursulu numai alu poporului, pre cându biseric'a romanilor uniți dispune de ajutorie străine în mare măsură, și nu este avisată numai la ea însăși. În biseric'a noastră clerulu începându dela Metropolitu până la cantoru se susține din sudórea și agonisít'a poporului, precându în bi-

seric'a unită clerulu se întreține din fondurile bisericeii papale. Și tocmai de aici deiva reulu ce ni paraliséza și celea mai bune și salutare întreprinderi în viéti'a bisericéscă.

Multe împilări ce în decursu de secolu a înduratu poporulu romanu dela străini, l'au adusu în posesiunea de a neglige chiar și datele sale către biserică și națiune; apoi neajunsele lui celea mari sunt binevenite la totu, cari vréu să pesciéscă în turbure, și instituțiunile bisericeii noastre împingă adeseori naufragiu. — Cătu de paralizată este biseric'a noastră în desvóltarea sa, învedereza și din relatarile consistóriilor eparchiale, din Aradu și Oradea-mare, făcute la sinodulu eparchialu trecut. Diferențele și neînțelegerile, ce uneori se nascu între preoți și poporu, au urmanile lor regretabile. Cându poporulu e avisatu pentru cultură e avisatu a-și ridicá institute de învățămîntu, s'eu alte institute filantropice, cari numai cu sacrificii se potu înființa apostolii unat iei, spre a-și înmulți credincioșii, ilu desmenta predicându-i mil'a ce are se-o dobândéscă dela alții, déca se va uní; cum prin unire elu se elibera de tôte sarcinile și detoriunile pentru scól'a și biseric'a sa, se absolvé dela biru și dela tôte darile cari, neuniții le suportă. Acest'a este celu mai mare reu de care sufere biseric'a noastră sinodala. Atragem asupra lui atențiunea barbatiloru competenți și de influență, ca să-l prevină de timpuriu, căci mai târziu pôte să aibă urmări prea triste. Precum prelații bisericeii unite au misiunea specială a priveghi'a de turm'a lor, aceiași misiune au și prelații bisericeii române ortodoxe. Și déca romanii nu potu fi totu în giurulu aceluiași potir și la același altariu, într'o singură credință, precum sunt de unu sange și de o limbă, am dorí, celu pucinu să nu defaime unii pre alții, să nu strice unii altor'a, ci în acțiunile lor să fie naționale, să fie bisericesci, să pasiéscă solidariu. Căci numai atunci va triumfa caus'a noastră, déca vom lucrá totu în solidaritate!

Y. M.

Cuventu funebralu.

„Pământu esti și în pământu te vei întórce.“ Facere 3. 19.

Petrudiatórie sunt momentele, în cari se afla omulu simțitoriu lângă mormentulu acest'a deschis și între atâtea morminte acoperite. Acestea sunt semnele celea mai învederate ale desiertățiunei lumesci; ele stănescu întru noi cugete și simțiminte despre viéti'a omului pământeanu și despre dorerea despartirei.

O gelnice morminte voi veti cuprinde în sinulu vostru ósele acestei ființe iubite mutae dela noi! Voi pline de odihna locasiuri, acarorú érbă și tierna de atâtea ori o au udatu lacrimile întristării, voi a-ți cuprísit în înfloratoriulu vostru sinu trupurile parintiloru nostri! voi cu peritiune ne amenințati și pre noi, cu putrediu ne așteptati trupurile noastre. Cu bucuria cautu eu spre voi, căci dincolo de voi pte omulu diari lacasiulu celu vecinicu alu sufletulu! Cu întristare me uita éra-si către voi, — căci vedu cum au trecut totu ce al fostu.

Aicia se odihnescu tói ómenii. Aicia au sositu mai pe urma aceia, cari în viéti'a lor nici cu tôte averile lumii nu au fostu îndestulați, și acum este de ajunsu pucintelulu pământu, carele acopere trupulu lor celu putreditu. Aicia au venit în urma cei refatati, caror'a lându-va li-se pareau prea tari și cele mai moi perine; acuma culimisce și dulcétia se odihnescu în launtrulu vertosulu mormentu. Aicia au ajunsu și cei sumeti și multu pofitori, caror'a odnióra li-erău anguste otarele lumii; acuma destulu de largu li este lorú angustulu sinu alu pământulu. Și ce a remasu din averile acele, care cine-va cu atâtea lacomia le au îngramaditu peste olaltă? Ce din teneretiele, care se falía? Ce din maestrú și științe? Pravu și si cenusie, că „pământu esti și în pământu te vei întórce!“ și tôte sunt desiertățiune, și alegerea duchului, și omic'a nu este prisosire sub sóre. Ecles. 2. 4. —

²⁾ Scurta ist. pag. 71. ³⁾ Ib. pag. 60.

⁴⁾ Vechi'a metrop. de N. Pope'a pag. 167.

Moritoriule! Spune-mi acum'a mie, de unde ai pornitu si unde vei ajunge, mai curundu séu mai tardiu? — De unde? si unde? Asia dóue întrebări sunt acesta, la care nici o fiintia'dupa desiért'a întieptiune omenésca nu pòe raspunde adevératu. Caletoria, si edeveratu caletoria este véti'a acésta pamentésca; inceputulu ei este nascerea, ér sfersitul mórtea; asia o numescu ómenii cei imblatori pe acésta lume. Dara pré amendóue acestea o mana atotputernica asia le-au renduit, si asia le-au acoperitu ca noi se nu le potemu pricepe pe deplin. O caletoria este dara véti'a acésta pamentésca! Asia cu adevératu caletoria, carea inse fora de a fi întrebati o incepemu, si fora de a fi întrebati o seversimu.

Se caletorimu dara jelnici ascultatori cu mare grige si asia, ca si candu in tóta clipit'a amu avea se norimu. Si asia totde-un'a se fimu gat'a, vietuindu crestinesce, in faptele bune si in fric'a lui Dumnedieu; cá pre tóte unu Dómu mare si cea mai inalta întieptiune cerésca le ocármuesce. Se primimu dara cu supunere si multumire fiésca din man'a lui Dumnedieu si darulu dar si certarea. „Cá nemicu nu este fora de purtarea de grige a lui Dumnedieu nemicu nu este parasit' de Dumnedieu“ dice santulu Vasiliu celu mare.

Nu ve mirati, nu ve intristati, nu ve anguiti la mormentulu acestu nou, ci ve intariti si ve mangaieti intru Dumnedieu, cu atát'a mai multu, cu cátu scimu, cá „precim frundiele cele ce inverdiescu in copaciu desu, unele cadu, altele resaru, asia este rodulu trupului si alu sangelui, unulu móre altulu se nasce.“ Sirachu 14. 18. 19. — Se privimu iubitiloru jelnici ascultatori! si se cugetamu, numai de unu timpu incóce câte schimbări au trecut presté capetele nóstre! Cádi traiéu mai nainte ca parchi fericite; unii bucurandu-se ca parinti, ca mame fericite, si altii desfatandu-se ca copii fericiti cu parintii buni? Dintre acesti'a multi se afla acum'a ca veduvi cu inim'a plina de gele: unii ca parinti lipsiti de mangaierea filorú, altii ne aflamu ca fii cu animele arse dupa parintii, pre cari i-amu pierdutu. Toti si-au jalea, toti si-au ranele intristareii pentru cei ce au pierdutu prin mórte, pre cari inzedaru ii-cauta unulu séu altulu, cá nu-ii mai afla pre ei aci, fora tristulu loru mormentu.

Inse ferice de acei remasi, cari si-au implinitu tóte datorintiele cele sante-contrá aceia, pre cari ii jelescu! cáci mangaierea loru cea mai dulce pre langa credintia si nadejdea in Dumnedieu esta consciint'a loru liniscita, cá nu are se-i mustre pentru nemicu!

Deci voi cei casetoriti! pana inca aveti véti'a, trairi si in bine si in reu unulu cu altulu in dragoste si credintia! trairi véti'a liniscita! si portati tóte greutatile si necesurile vietii unulu cu altulu cu umerii impreunati, cáci si asia cuventulu acésta este intristatoriu, dara adevératu, cá odata, si póte presté pucinu, trebuie se ve despartiti unulu de altulu!

Parintiloru! cari sunteti norocosi, de v'au daruitu Dumnedieu cu copii din trupulu vostru, nu-i lasati pre ei se créscá de capulu loru, ca si buretii in padure, in injuraturi (sudalme,) in reotati, in naravuri si fapte de rusine, ci ii cresceti pre ei in fric'a lui Dumnedieu! dati-i de mici la invetiatura, ca se li-se luminedie si indrepteze mintea, dati-i la meserii, ca se póta trai cu dreptate din lucrulu maniloru loru, — dupa cum vedeti pre alte natiuni facundu, si dupa cum cere fericierea, cere timpulu de astadi, dedati-i pre ei de mici, a redicá manile spre ceriu si a se rogá lui Dumnedieu si a cercetá biseric'a lui Dumnedieu, ca astfelu se póta fi crestini buni si religiosi, fii adevérati ai santei maicei nóstre bisericii, cetatieni folositori si credinciosi patriei si imperatului, si presté totu omeni de ómenia. Cá va veni timpulu, candu trecandu din véti'a acésta, ve-ti stá inaintea dreptului judecatoriu, si atuncia sangele, adeca sufletulu filorú vostri din man'a vóstra se va cere!

Éra voi filorú! cinstiti pre parintii vostri, ascultati-i, ingrigiti de ei la betranetiele loru, rabdati nepotintiele loru si nu-i machniti pre ei, cáci cuvintele cele bune séu binecuvantarile parintiloru intarescu temeliele caselorú filorú, éra blastemulu parintiloru desradacinédia termeliele caselorú filorú. Socotiti, cá ori cátu de multu bine a-ti face parintiloru, totu nu le poteti face atát'a, cátu au facutu ei vóue, cáci necesurile parintiloru, si privighierile si dorerile mamelorú ce le au avutu, pana v'au crescutu, numni singuru Dumnedieu la póte sci. Deci asia se faceti si asia se ve portati, cá va veni timpulu, candu mustrarea cugetului se va desceptá intru voi, si atuncia voi veti plange si veti suspiná, si cu anima gelinda veti cauta mormintele si tierin'a parintiloru vostri, dar inzedaru le veti udá cu lacrimi, cá ei mai multu nu voru poté tindé man'a de sub pamentu, se ve ierte vóua!

Voi cei plini de invidia (pisma) carii plangeti de reutate, candu alte, sufleté bune se bucura, — si ve bucurati si rideti,

candú alte sufleté bune plángu si se tangiescu! Sermaniloru! Ce este aceea, pentru care invidiati pre altii? Frumsetia? Acésta nu este alta decâtú óflore, care ingraba se vescediesce! Cínste? avere? diregatoria séu fericiere lumésca? Priviti aci la aceste nenumerate morminte, cari ve incungiuira, si cunosceți din ácés-tea, cá tóte acelea“ ca umbr'a trecu, ca paserea ce sbóra in aeru, a careia nici semn de caletoria nu se afla „(Int. Sol. V. 11.) Asia si voi dupa ce ve nasceti ve sfersiti, si nici unu semnu de fapta buna nu aveti a aretá ci intru reutatea vóstra ve sfersiti?

Ce remane din totu ce e lumescu si trecutoriu? Nemicu mai multu decâtú vr'o patru scanduri si trei coti de pamentu, — tóta mosi'a. — O voi, cari tieneti man'a cu anii, si spre stricare unulu altuia ve siliti! nu ve impacati? nu ve odichniti? impacative, nefericitoru, odichnitive; cá nu poteti sci óre nu cumva anulu acésta, seu tocmai diu'a de mane se ve arunce in pamentu. Éra aci mormintele aceste au asediatu pre multi ca se incapa unulu langa altulu, cari nu incapéu unulu de a altulu in satulu si in otarulu loru, nu in lumea acésta.

In urma voi cei foradelege, cei fora credintia, cari ve bateti jocu de totu ce e santu, de ale caror'a guri pangarite nu remane nemica ne injuratu, voi, carora vi este mai draga cárcim'a si tergurile, decâtú biseric'a si rugatiunile cele sante! luati bine séu'a! cá in ór'a mortii vóstre, atuncia, candu nimenea nu ve va poté ajutá mai multu, atuncia, candu veti fi parasiti de tóta lumea si nu veti avea altu ceva nemicu, de ce se ve prindeti, atuncia, dicu, veti intinde amendóue manile contrá celea sante, cáta angerulu, cáta, Dumnedieu, pre care asia demulteorii'ati superatu cu injuraturile vóstre inforátorie, dara atuncia ve va respinge dela sine, si cu cuventulu seu, ca prin tunetu, va dice vóue! „duceti ve dela mine blastematoru! cá nu ve cúnoscu pre voi!“

Insa acésta fiintia adormita, pre care acum'a o gelimu, au fostu crescuta in fric'a lui Dumnedieu, si voi insive sciti, jelnici ascultatori! cá nu au fostu din sirulu celoru ce iubescu peccatulu si foradelegea. Acésta fiintia crestinesca, in ór'a din urma pre patulu mortii s'au impartasitu cu santele taine, si asia dupa ce au imbratiosiatu si sarutatu pre toti ai sei, cu linisce crestinesca au adormitu in domnulu. Stergeti-ve dara lacrimiele, voi cei remasi in jale, si ve mangaieti, cáci avemu credintia tare, cá amesuratú vredniciei sale, sufletulu, ce s'au despartitu de acestu trupú muritoriu, se va salaslú in ceriuri, si la a dóu'a, venire impreunandu-se éra-si cu acestu trupú preamaritu acolo va vietui véti'a vecinica. Aminu.

Testamentul repausatului Metropolitu si primatului alu Romaniei Nifonu.

(Fine)

Art. VI. Fia-care dintre acesti epitropi se va bucurá de unu onorariu de lei 250, dóue sute cincideci pre luna, care se va putea sporí cu tempulu treptelnicescu, prin aprobarea si gasirea cu cale éra si a fratelui in Cristosu Metropolitu alu scaunului metropoliei din Bucuresci, atunci candu lucrurile se voru inmultí si candu veniturile voru permite, si se va formá o reserva indestulatória, dupa acoperirea celoru-lalte eheltuéli neapérate.

Art. VII. Tóte procentele si veniturile capitalului si fondurilor indicate la art. II. si III de mai susu, suntú calculáte pentru salariulu profesoriloru, pentru intretinerea, acum la inceputu, a unui numeru de 40, patru-dieci elevi interni, pentru materialulu si servitorii, iluminatu, incalditu, cancelaria. biblioteca onorariulu epitropiloru si cheltuéli neprevedute.

Art. VIII. Banc'a nu va puté liberá procentele capitalului depusu la dens'a, de cátu dupa o cerere formale a epitropiei, spriginita de autoritatea consulara a consulului Rusiei din Bucuresci.

Art. IX. Epitropi'a, primindu aceste procente, va osebi pre totu anulu o a patra parte din ele, pre care o va capitalisá totu in acea banca, spre crescerea succesiva a fondului.

Art. X. Arendarea mosiei si a hanului, se va face de epitropia prin licitatie orale pre terminu de cinci ani pentru mosie si trei pentru pravalielé hanului.

Art. XI. Ori-candú padurea dupa acésta proprietate va veni in vresta de a se dá in taere, se va arenda totu de cátra epitropie éra si prin licitatie orale, si cu pretiulu ce se va luá pre dens'a si cu prisosulu ce va remanea pre fia-care anu, se voru cumpérá fonduri imobiliari cu unu pretiu potrivit si in condituni avantajóse.

Déca vre-un'a din rudele mele aru voi se ia in arenda mosi'a séu padurea cu pretiulu ce va resultá la cea din urma strigare, i se va dá acestei'a avendu preferintia inaintea ori carui'a, sub garantiile cerute. Totu cu acestu modu se va urmá si celelalte imobili ce s'aru mai cumperá.

Art. XII. Prisosulu ce va remanea pre fa-care anu din venitu, preste cheltuelile intretinerii Seminarului, se va capitalisá de epitropia, cumperandu ori bonuri garantate de statu, séu se va dá cu dobenda sigura, dupa cum va socoti mai bine si avantajosu, si candu sumele ce se voru aduná voru fi destulu de suficiente, atunci se se cumpere vr'unu imobile pre numele Seminarului.

Art. XIII. Din aceste venituri se va estrage de epitropia pre fa-care anu o suma de lei, 1,199 o mie o suta noué-dieci, spre a mi se face pomenirile sufletesci in toti anii la diu'a seversirei mele din viétia, cu parastasu, archiereu si milostenii la seraci, dupa vechiulu si stramosiesculu obicei.

Art. XIV. Epitropi'a va ingrigi la tempu a face reparatiile trebuintiose la tóte ecareturile din capitala si afara, cum si la biserica dupa mosia Letc'a, tienendule totu in buna stare a nu se ruiná; va ingrigi ca biserica se aiba totu-deun'a preoti trebuintiosi si tóte cele necesari pentru seversirea servitiului divin.

Art. XV. Epitropi'a va avé o cancelaria cu personalulu strictu necesariu trebuintieloru de administratiune, compusu dintre mireni, déca dintre elevii Seminarului séu celalaltu personalu didacticu nu s'aru putea utilisá spre economi'a fonduriloru.

Art. XVI. Epitropi'a va da anualmente la espirarea fia-cariu anu compturi regulate de gestiunea loru, catra fratele in Cristosu Metropolitu alu scaunului Metropoliei din Bucuresci; va intocmi bugetulu venituriloru si cheltueliloru anuale si le va supune la aprobarea sa.

Art. XVII. Epitropi'a, luandu avisulu fratelui metropolitu susu disu, va primi dupa midilócele institutului, numerulu de interni, dupa regulele stabilite in regulamentu. Cu acela-si modu, déca midilócele voru permite, se vor tramite anuale unulu séu mai multi seminaristi dintre cei ce au trecut cu distinctiune celu din urma anu, spre a-si completá si perfectaná cadrulu cunosciintieloru religiose, in vre-un'a din facultatile teologice din Athen'a séu Rusi'a si a deveni astfelu scriitorii biserice si aperiatorii drepturiloru poporului romanu.

Art. XVIII. Candu in reservele, ce s'aru aduná din venituri preste cheltuelile necesarie s'aru formá unu capitalu indetulatoriu pentru recladirea hanului de pre podulu mogosióei, suburbea dómnei, atunci epitropi'a va pune imediatu recladirea lui dupa cum va socoti mai bine; éra la casu contrariu, candu cladirea aru deveni in ruina, séu din ori-ce alte impregiurari neprevédute nu s'aru mai putea nici reconstrui, nici permite pre loculu remasu vre o noua constructiune, atunci epitropi'a, consultandu-se cu fratele in Cristosu Metropolitu alu scaunului din Bucuresci, va luá cuvenitele dispozițiuni, spre a nu se imputiená nici veniturile asiedimentulu, nici a se schimbá natur'a imobiliare a fondului.

Art. XIX. Epitropi'a este oprita cu deseversire a face schimbu vre-un'a din proprietatile ce lasu, cu alta proprietate, fia ori catu de mare valórea proprietatii ce s'aru oferi in schimbu, ci se voru pastrá totu-deun'a intregi si neatinse aceste proprietati, catu si acelea ce s'aru mai luá dupa vremi.

Art. XX. Unu stabilimentu tipograficu, dependinte de Seminaru, pentru tiparirea cartiloru bisericesci, atátu de trebuintiosu astadi, se va infiintá in celu mai scurtu tempu si din cele dintaiu fonduri ce aru prisosi.

NB. Dintre obiectele mele prevédute si specificate anume: intr'unu inventariu, subscrisu de mine, biblioteca compusa din 414 volumeni legate, 176 nelegate precum si mobilierulu salonului caseloru mele de locuinta din curtea metropoliei si ale cabinetului meu de lucru, le destinu servitiului localului Seminarului, precum epitropii voru chibzuí mai bine ale instalá. Tóte celelalte mobile din diferitele camere ce amu avutu in servitiu, precum si ori-ce alte lucruri, efecte si valori, mobile aflate prin pregiuru, se voru luá de epitropia spre a se intrebuintia conformu scopului ce-mi cunosc, ori pentru infrumsetiarea localului Seminarului meu, ori pentru sporirea fondului, dupa cum voru judecá mai bine.

Art. XXI. Eugolpionulu meu, lucratu in auru, in medilocu cu sant'a treime pre o plac de smalta si impregiuru cu 13 petri mari, o suta siepte-dieci si optu mijlocii si o suta patru-dieci si un'a, 141 marunte, tóte de brilliantu, cu lantiu de auru, si crucea totu de auru cu restignire de smaltu, impregiuru cu 5, cinci petri mari, dóue-dieci si patru midilocii si o suta patru-dieci si patru marunte, tóte de dianantu cu lantiu de auru precum si archiereticau'a mea, dupa cum se vede specificata intr'unu inventariu subscrisu de mine, le lasu si le destinu bisericeii catedrale a sf. Metropoliei din Bucuresci, spre a fi purtate de succesori frati ai mei in Cristosu Metropolitu ai scaunului, caror'a le adresediu fratiésca rugatiune ce pentru iubirea nóstra in domnulu si spre aducere aminte, si binevoiesca, inlesnindu-se a odata pre anu anu molit'a la pomáirea ce mi se va face.

Art. XXII. Acestu asiedimentu, fiindu cu totulu bisericescu nu admite alta administratiune decátu cea prevéduta mai susu, nici altu controlu, decátu alu fratelui Metropolitu alu scaunului metropoliei din Bucuresci, instituitu ca unu eforu supveghiatoriu intru acést'a.

Art. XXIII. Acestu actu testamentariu se va face in mai multe esemplare, dintre cari unulu se va pastrá in Metropolia nóstra din Bucuresci, altulu in Metropolia din Iasi, câte unulu de se va putea, la fia-care din episcopiele tieri, unu altulu in fine la cancelari'a bancei unde este depusu capitalulu numerariu alu fondatiunei, totu de odata se va publicá si prin „Monitórele oficiale.“

Facutu in Bucuresci in anulu 1875, lun'a decembre 9, si s'a subscrisu de mine insumi, investindulu si cu propriulu meu sigilu metropolitanu.

(L. S.) Semnatu
Nifonu,
metropolitu.

Bibliografia.

An aparutu de sub tipariu: „Anghir'a crestina“ séu **Cu-ventari funebri,**“ pentru diferite casuri cu privire la etate, seculu si starea sociala, de Titu Vespasianu Gheaj'a, presbiteru romanu ortodocsu la institutulu regiu de corectiune in Gherla. Cu aprobarea Preaveneratului consistoriu archidiececanu gr. or. din Sibiu. Literile tipografiei archidiececane. Se capeta la autore Gherla (Szamosújvár) Pretiulu 1. fl. 50. cr. v. a. exemplariulu. — Acést'a carte de predici este lucrata cu multu spiritu oratoricu. Ca de modulu publicamu mai susu unu cuventu funebrale, din care publiculu mai bine va cunósce valórea interna acestui opu.

Ad. Nr. 990.

219

Concursu

2

pentru dóue stipendie anuali, de câte 400 de florini unulu, pentru acei juni romani de religiunea gr. or. din dieces'a Aradului, cari voru se se pregatésca de professori la institutulu teologico-pedagogicu din Aradu. Si anume:

I. Pentru stipendiulu pedagogicu, recurentii au se produca 1. estrasulu de botezu, 2. testimoniulu de maturitate, si 3. se scie limb'a nemtiésca si ungurésca.

II. Pentru stipendiulu teologicu, recurentii au se produca 1. estrasulu de botezu, 2. testimoniulu de maturitate, 3. testimoniulu cumca au absolvatu teologi'a.

Recurentii se adreseze recursele loru la Consistoriulu subscrisu pana in 15- Augustu st. v. a. c., éra in 21 Augustu st. v. a. c. deminét'a la 9. óre se se presinte si in persóna la acestu Consistoriu.

Datu din Consistoriulu romanu gr. or. alu Aradului, siedinti'a senatului de scóle, 7 Iuniu st. v. 1875.

Ioanu Metianu,
Episcopulu Aradului.